

Datum
2019-02-14

Utredning av grundsärskolan och gymnasiesärskolan i Danderyds kommun

Sammanfattning och slutsatser

Grundsärskola bedrivs på tre av kommunens grundskolor. Varje grundsärskoleverksamhet i kommunen har fyra elever inskrivna och varje verksamhet har en årskursspridning mellan tre till fem årskurser. Totalt 26 av Danderyds elever går i grundsärskolan eller i inriktningen träningskola, varav 12 i kommunens verksamhet och 14 i verksamhet anordnad av annan huvudman. Många föräldrar och elever väljer bort kommunens grundsärskoleverksamhet till förmån för andra huvudmäns utbildningar.

På Danderyds gymnasium går 13 elever från Stockholmsområdet gymnasiesärskolans nationella program för hotell, restaurang och bageri. Totalt elva av Danderyds elever går i gymnasiesärskola, varav två på Danderyds gymnasium och resterande nio i verksamhet anordnad av annan huvudman.

Det är procentuellt färre av Danderyds elever som går i grundsärskola eller gymnasiesärskola jämfört med nationell statistik, vilket kan innebära att det kan finnas fler elever i kommunen som har rätt att välja skolformerna än de som befinner sig i verksamheten idag.

Flera av verksamheterna efterlyser en tydligare styrning och viljeriktning av grundsärskolans verksamheter från förvaltningen.

Det saknas behöriga lärare för undervisning i grundsärskola och gymnasiesärskola. Rektorer uppger att det är svårt att rekrytera behörig personal för verksamheten. Det saknas en kartläggning över befintlig behörighet och kompetens i verksamheterna och en plan över möjligheterna att erbjuda vidareutbildning för att nå behörighet.

Idag betraktas grundsärskolan som en verksamhet som ska bekostas genom särskilt stöd snarare än att den är en skolform rustad och anpassad för elever med intellektuell funktionsnedsättning.

Den ekonomiska redovisningen av grundsärskolans och gymnasiesärskolans totala kostnader per verksamhet och per elev behöver ses över för att bättre visa på de faktiska kostnaderna och för att kunna jämföras mellan åren. I

Datum

2019-02-14

dagsläget är grundbeloppet för undervisning i grundskola och grundsärskola detsamma oavsett skolformens olika behov och förutsättningar.

Administrativa system behöver uppdateras och synkas så att nyinskrivna elever i grundsärskolan syns för både ekonomer och Enheten för barn och elevhälsa utan fördröjning.

Liksom övriga skolformer har grundsärskolan och gymnasiesärskolan under de senaste åren fått flera revideringar av styrdokument och allmänna råd. Åren framöver är flera nationella förändringar inplanerade genom bland annat ändringar i timplanen för grundsärskolan.

Pedagoger i både grund- och gymnasiesärskola efterlyser verksamhetsspecifik kompetensutveckling och kommunövergripande nätverk för sin verksamhet. Skolpersonal önskar även ett forum för information och stöd genom exempelvis ett kommunövergripande nätverk för grundsärskola och gymnasiesärskola som administreras av förvaltningen.

Reglering av grundsärskola och gymnasiesärskola

Grundsärskola

I skollagen (2010:800 1 kap. 1 – 9 §§) framgår att skolväsendet ska omfatta skolformerna grundsärskola och gymnasiesärskola. Utbildningen ska främja elevers utveckling och lärande samt borgen för att hänsyn tas till olika elevers behov och förmågor till att inhämta och utveckla kunskaper. Stöd och stimulans ska tilldelas elever så långt som möjligt för att främja utveckling och en lust till lärande för varje enskild elev. Vidare framgår att all utbildning ska vara likvärdig inom varje skolform och att elever inom grundsärskolan ska erbjudas lika tillgång till utbildning som för elever inom grundskolans regi. Barns bästa ska vara utgångspunkt i all utbildning.

Grundsärskolan riktar sig till elever som inte bedöms kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav på grund av att de har en utvecklingsstörning. Utbildningen ska anpassas efter varje elevs förutsättningar och behov och eleverna ska ges förutsättningar och stimulans för att tillägna sig dessa kunskaper. Utbildningen ska bidra till personlig utveckling, social gemenskap samt ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhället.

Grundsärskolan är uppbyggd på samma sätt som grundskolan men med egna kursplaner, ämnen, ämnesområden och kunskapsmål. Inom grundsärskolan finns också en särskild inriktning som benämns Träningskola. Träningskolan är en ytterligare särskild anpassning avsedd för elever som inte kan tillgodogöra sig hela eller delar av grundsärskolan. Inom träningskolan följer elever tillhuvuddel undervisning inom ämnesområden. Det innebär att eleverna inom grundsärskolan har en bred funktionsvariation med olika förutsättningar och behov. Det påverkar

Datum
2019-02-14

kommunens möjligheter att organisera och bedriva undervisning för elevgruppen.

Vissa elever har förutsättningar att följa en kombination av kursplaner i både grundskola och grundsärskola, medan andra elever har förutsättningar att följa en eller en kombination av grundsärskolans ämnen och träningskolans ämnesområden. Elever kan få sin utbildning inom en grundsärskoleklass eller vara inkluderade i en grundskoleklass. All utbildning ska dock gagna elevens bästa och stor hänsyn ska tas till elevens förutsättningar och behov.

Ämnen inom grundsärskolan	Ämnen inom Träningskolan
Bild	Estetisk verksamhet
Engelska	Kommunikation
Hem- och konsumentkunskap	Motorik
Idrott och hälsa	Vardagsaktiviteter
Matematik	Verklighetsuppfattning
Musik,	
Naturorienterande ämnen	
Samhällsorienterande ämnen	
slöjd	
Svenska eller svenska som andraspråk	
Teknik	

Elever ska även vid behov erbjudas modersmålsundervisning samt elevens val och skolans val som syftar till att fördjupa och bredda sina kunskaper inom ämnen eller ämnesområden.

Eleven ska efter avslutad utbildning inom grundsärskolan få intyg över den utbildning de gått. Vid begäran från vårdnadshavare ska intyg kompletteras med ett allmänt studieomdöme som beskriver elevens möjligheter till fortsatta studier. Utöver det så har elever i grundsärskolan som läser enligt ämnen även rätt till betyg om vårdnadshavare och elev önskar det. Betygsättning utgår från beteckningarna A, B, C, D och E. Där A är högsta betyg och E lägsta.

Kommunens ansvar för skolformen Grundsärskolan

Kommunen är ansvarig för att utbildning i grundsärskolan organiseras för alla elever som har rätt till utbildning i den skolformen. Kommunen ska enligt skollagen:

1. anordna grundsärskola i den omfattning som krävs för att bereda utbildning för alla i kommunen som är berörda, eller

Datum

2019-02-14

2. komma överens med en annan kommun att den i sin grundsärskola ska ta emot de elever som hemkommunen ansvarar för.

Elever har dock rätt att söka och välja en annan grundsärskola utanför kommunen om eleven har särskilda skäl och behov av att få gå på den skolan. Innan mottagande huvudman beslutar om att ta emot eleven ska den inhämta yttrande från elevens hemkommun.

Eleven ska placeras vid den skolenhet där elevens vårdnadshavare önskat plats. Regleringen av placering på skolenhet är densamma för grundsärskolan som för grundskolan och det finns visst utrymme där kommunen kan frångå vårdnadshavarens önskemål om skolplacering. Varje kommun är dock skyldig att vid utformningen av sin grundsärskola beakta vad som är ändamålsenligt ur kommunikationssynpunkt för eleverna. (Skollagen 2010:800 11 kap. 24 -28 §§)

Gymnasiesärskola

Efter grundsärskolan kan eleverna fortsätta sina studier på gymnasiesärskolan under fyra år. De ungdomar som tillhör målgruppen för grundsärskolan har rätt att bli mottagna i gymnasiesärskolan. Dock prövar hemkommunen om den sökande tillhör målgruppen vid övergång till gymnasiesärskolan. Ett beslut om mottagande i gymnasiesärskolan ska föregås av en pedagogisk, psykologisk, social och medicinsk utredning om utredning saknas eller det av andra skäl bedöms nödvändigt. Vid ett beslut om mottagande ska en bedömning även göras gällande elevens förutsättningar att följa undervisningen på ett nationellt program eller ett individuellt program. Detta sker i samverkan mellan hemkommun, grundsärskolan, eleven och dennes vårdnadshavare.

Inom gymnasiesärskolans regi kan utbildning erbjudas på nationella och individuella program. Inom de nationella programmen får det finnas variationer av nationella inriktningar, särskilda varianter samt lärlingsutbildningar. För elever med förutsättningar att tillgodogöra sig delar av gymnasieskolans ämnen och kurser kan en samverkan mellan gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ske. Om eleven vill, och gymnasieskolan bedömer att eleven kan klara det, kan en elev efter grundsärskolan även söka till några av gymnasieskolans introduktionsprogram, till exempel yrkesintroduktion eller individuellt alternativ. Liksom gymnasieskolan regleras utbildningen inom gymnasiesärskolan enligt gällande styrdokument så som skollagen och gymnasieförordningen men med ett fokus på att utbildningen huvudsakligen ska bygga vidare på de kunskaper som eleven tillägnat sig i grundsärskolan.

Datum
2019-02-14

Elevstatistik grundskola och gymnasieskola

Såväl nationellt som i Danderyds kommun är elevantalet i grundskolans lägre årskurser lägre för att sedan öka i de högre årskurserna. Detta varter efter att eleverna utreds och bedöms ha rätt till grundskola. Nationellt går 1% av eleverna i årskurserna 1-9 i skolformen grundskola eller grundskolans inriktning träningskola. I Danderyds kommun går 0,4 % av eleverna i den skolformen. Nationellt sett går 1,7% av eleverna i skolformen gymnasieskola medan 0,7% av eleverna i Danderyds kommun går i gymnasieskolan.

Man kan därför anta att elevgruppen som har rätt till grundskola respektive gymnasieskola i Danderyds kommun är något större än det antal som befinner sig i dessa skolformer idag.

Det finns idag en handfull elever som bedöms kunna tillhöra elevgruppen för grundskola men som antingen befinner sig i utredning eller som ännu inte påbörjat en utredning av olika skäl. Det senare kan till exempel bero på att vårdnadshavare motsätter sig en utredning eller att eleven bedöms som svårutredd.

Procentuell fördelning mellan elever i skolformerna grundskola – grundskola samt gymnasieskola - gymnasieskola

	Nationellt hösten 2017	% av totalen	Danderyd januari 2019	%
Grundskola	1 049 490	99%	4847	99,6%
Grundskola	10 612	1%	22	0,4%
	=1 060 102		=4869	
Gymnasieskola	347 863	98,3%	1462	99,3%
Gymnasieskola	6 072	1,7%	11	0,7%
	=353 935		=1473	

Grundskola

Av de elever som är folkbokförda i Danderyd under höstterminen 2018, gick sex elever i grundskolans tre första årskurser 1-3, åtta elever i årskurserna 4-6 och tolv elever i årskurserna 7-9. Eleverna är fördelade mellan kommunal verksamhet i Danderyd och i verksamhet anordnad av huvudmän i andra kommuner. Samtliga elever i grundskolans tre lägre årskurser befinner sig i utbildning anordnad av annan huvudman än Danderyds kommun.

Datum
2019-02-14

	Antal elever per stadium/ årskurser		
Huvudman för utbildningen	1-3	4-6	7-9
Danderyd	0	5	7
Annan huvudman	6	3	5
Fördelning per årskurs	1-3	4-6	7-9
	6	8	12

Statistik från Skolverkets kommunblad för Danderyds kommunåren 2013-2017 visar att andelen integrerade elever, som läser enligt grundskolans kursplan men går i en grundskoleklass, har ökat. Även antal elever per lärare har ökat.

Andel i % integrerade elever och antal elever per lärare i Danderyds grundskola 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Grundskola					
Andel (%) integrerade elever	14	13	12	33	45
Antal elever per lärare (heltidstjänst)	2,9	4,3	8,5	4,1	4,6

Elever i grundskolor i Danderyds kommun

Huvudmannen erbjuder grundskoleverksamhet på tre skolor, Vasaskolan, Kevingskolan och Mörbyskolan. På Vasaskolan och på Kevingskolan går de elever som läser enligt grundskolans inriktning träningsskolan. Inriktningen träningsskola och flerfunktionsnedsättning bedrivs på Kevingskolan.¹

Under höstterminen 2018 är åtta av Danderyds elever mottagna i någon av huvudmannens tre grundskolor. Ytterligare fyra elever från andra kommuner är inskrivna i Danderyds grundskoleverksamhet. Verksamheterna i Vasaskolan och Mörbyskolan har elever som läser enligt grundskolan men är inkluderade i en grundskoleklass eller i en särskild

¹ I kommunen bedriver den fristående huvudmannen Frösunda Omsorg grundskolan Äventyrsskolan. Skolan erbjuder grundskola och grundskola med inriktningen träningsskola. Skolan riktar sig till elever med autism eller autismliknande tillstånd och utvecklingsstörning och är begränsad till 15 platser. Ingen elev som är folkbokförd i Danderyds kommun är inskriven i verksamheten.

Datum

2019-02-14

undervisningsgrupp tillsammans med elever från grundskolan eller som i Vasaskolans fall enskild undervisning. Verksamheterna arbetar med olika sätt för en fysisk, social och pedagogisk tillgänglighet för elevgruppen. Skolorna uppger att de har åtgärdsprogram och individuella handlingsplaner upprättade för eleverna i verksamheten.

Kommunen har i dagsläget inte tillräckligt med elevunderlag i sina kommunala verksamheter för att bilda större åldersadekvata undervisningsgrupper för enbart elever som vill gå i grundsärskola men inte i träningskolans inriktning.

Nedan redogörs för skolenhet, kommuntillhörighet, antal elever fördelat på olika stadier och fördelning av tillhörighet till grundsärskola och grundsärskolans inriktning träningskola.

Skolenhet	Elever fördelade på årskurser			
	1 - 3	4 - 6	7 - 9	Totalt 4
Vasaskolan				
<i>Elever från Danderyd</i>				
-grundsärskola		1		1
-inriktning träningskola		1		1
<i>Elever från annan kommun</i>				
-grundsärskola				
-inriktning träningskola		2		2
Mörbyskolan				
<i>Elever från Danderyd</i>				
-grundsärskola			4	4
-inriktning träningskola				
Kevingskolan				
<i>Elever från Danderyd</i>				
-grundsärskola				
-inriktning träningskola		1	1	2
<i>Elever från annan kommun</i>				
-grundsärskola				
-inriktning träningskola			2	2
	1 - 3	4 - 6	7 - 9	Totalt
Fördelning per årskurs	0	5	7	12

Mörkgrå markering betyder att årskursen inte erbjuds på skolan.

Datum
2019-02-14

Beskrivning av verksamheterna på Danderyds skolor

Vasaskolan

Eleverna som är mottagna i grundsärskolan finns i två olika kontexter. Vasaskolan har två elever från Danderyds kommun och två elever som är folkbokförda i annan hemkommun. En av eleverna är inkluderad i en klass i grundskolan med stöd av en assistent. De tre övriga eleverna läser enligt träningsskolans inriktning och får sin undervisning i Vasaborgs lokaler. De undervisas en-till-en och vissa fall i grupp. Där går även elever som av andra anledningar behöver en-till-en-undervisning. Det finns en ytterligare möjlig kontext för elever i grundsärskolan genom placering i någon av resursklasserna i Vasaskolan.

På Vasaborg leder en specialpedagog det pedagogiska arbetet, specialpedagog och assistenter undervisar eleverna och en extern psykolog handleder personalen. Verksamheten använder Tillämpad beteendeanalys, TBA², som grundmetod för att bedriva behandlingsarbete och undervisning.

Mörbyskolan

Elever vid Mörbyskolan som läser enligt grundsärskolans kursplan är alla folkbokförda i Danderyds kommun. Undervisningen är organiserad och anpassad utifrån elevernas olika behov och förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Eleverna kan därför dels erbjudas en integrerad undervisning i ordinarie grundskoleklass med stöd av resurs eller få sin utbildning lokalintegrerat inom ram för skolans särskilda undervisningsgrupper. Verksamheten använder sig, förutom av lokalmässiga justeringar, av dagsscheman, tydliga individuella scheman och tydliga instruktioner inför arbetsuppgifter.

Kevingskolan

Eleverna som går i Kevingskolans grundsärskola, årskurserna 1-9 har samtliga flerfunktionsnedsättning och läser enligt inriktningen träningsskola. Skolan har två elever från Danderyds kommun och två elever som är folkbokförda i annan hemkommun. Verksamheten använder sig av olika metoder för att tydliggöra kommunikation mellan personal och elev samt mellan elever. Enligt grundsärskolans läroplan läser eleverna ämnesområden istället för ämnen.

² I angränsande kommuner används metoden av den fristående huvudmannen Svalnäs skola och behandling i Täby kommun samt i Rösjöskolan i Sollentuna kommun.

Datum
2019-02-14

Elever i grundsärskolor utanför kommunen

Under höstterminen 2018 är 14 elever, folkbokförda i Danderyds kommun, inskrivna på en annan huvudmans grundsärskola. Åtta läser grundsärskolans ämnen och sex läser ämnesområden enligt inriktningen träningskola.

Nedan redogörs för huvudmannaskap, skolenhet och antal elever fördelat på olika stadier samt fördelning av tillhörighet till grundsärskola och grundsärskolans inriktning träningskola.

Skolenhet / huvudman	Elever fördelade på årskurser			
	1 - 3	4 - 6	7 - 9	Totalt
Byängsskolan AB/ Byängsskolan				
-grundsärskola				
-inriktning träningskola	1	1		2
Nytida AB/ Mellansjö skola	1 - 3	4 - 6	7 - 9	
-grundsärskola			1	1
-inriktning träningskola				
Utbildningspedagogik Sverige AB/ Svedenskolan	1 - 3	4 - 6	7 - 9	
-grundsärskola				
-inriktning träningskola			1	1
Sollentuna kommun/ Rösjöskolan	1 - 3	4 - 6	7 - 9	
-grundsärskola	4			4
-inriktning träningskola		2		2
Sollentuna kommun/ Edsbergsskolan	1 - 3	4 - 6	7 - 9	
-grundsärskola			1	1
-inriktning träningskola				
Lidingö stad/ Bodals skola	1 - 3	4 - 6	7 - 9	
-grundsärskola			1	1
-inriktning träningskola				
Stockholms stad/ Gärdeskolan	1 - 3	4 - 6	7 - 9	
-grundsärskola			1	1
-inriktning träningskola				
Föreningen Solberga by/ Solberga by	1 - 3	4 - 6	7 - 9	
-grundsärskola				
-inriktning träningskola	1			1

Datum
2019-02-14

Fördelning per årskurs	1 - 3	4 - 6	7 - 9	
	6	3	5	14

Mörkgrå markering betyder att årskursen inte erbjuds på skolan.

Gymnasiesärskola

Ansökan och antagning till gymnasieskolan och gymnasiesärskolan fungerar på likartat sätt. Elever kan söka en utbildning på en gymnasiesärskola i Danderyds kommun eller i kringliggande kommuner beroende på vilket program de vill läsa. Gymnasiesärskolan är fyraårig.

Elever i gymnasiesärskola i Danderyds kommun

På Danderyds gymnasium erbjuds gymnasiesärskolans nationella program för hotell, restaurang och bageri. Under höstterminen 2018 är två i kommunen folkbokförda elever mottagna på programmet för hotell, restaurang och bageri på Danderyds gymnasiesärskola. På programmet går även 11 elever som är folkbokförda i andra kommuner.

Fördelning per årskurs av elever inskrivna på Danderyds gymnasiesärskola läsåret 2018-2019

Fördelning per årskurs	1	2	3	4	Totalt
	5	3	2	3	13

Elever i gymnasiesärskolor utanför kommunen

Under höstterminen 2018 är 11 elever, folkbokförda i Danderyds kommun, inskrivna på en gymnasiesärskola med annan huvudman än Danderyds kommun. Sju elever går på gymnasiesärskolans individuella program, en elev läser programmet hantverk och produktion och tre elever läser programmet hotell, restaurang och bageri (varav två av dem går på Danderyds gymnasiesärskola).

Elever från Danderyds kommun inskrivna i gymnasiesärskola³ läsåret 2018-2019

Skolenhet/ huvudman	Totalt
Danderyds gymnasiesärskola Danderyds kommun	2
S:t Eriks gymnasiesärskola Stockholms stad	1
Häggviks gymnasiesärskola Utvecklingspedagogik Sverige AB	4
IKASUS gymnasiesärskola	1

³ Information om vilket program eleven läser återfinns i UEDB.

Datum
2019-02-14

Frösunda omsorg AB					
Äventyrsskolan Frösunda omsorg AB					1
Täby gymnasiesärskola Täby kommun					1
Arlandagymnasiets gymnasiesärskola Sigtuna kommun					1
Fördelning elever per årskurs	1	2	3	4	Totalt
	5	1	3	2	11

Idag finns viss information om elever enbart registrerade på elevens skola vilket försvårar överblicken för förvaltningen. Enheten för barn- och elevhälsa har justerat vissa rutiner så att uppgifter om eventuell ändring av årskursplacering samt information huruvida eleven till största del läser enligt grundsärskolan eller dess inriktning träningskola samlas in och kontrolleras i samband med att ansökan om tilläggsbelopp och verksamhetsstöd görs.

Redovisade kostnader åren 2014-2017

Kommunens totala kostnader för grundsärskolan har minskat under de senaste fyra åren från 8 066 tkr år 2014 till 7 209 tkr år 2017. Även gymnasiesärskolans totala kostnader har minskat under de senaste åren, från 5 035 tkr år 2014 till 3 662 tkr år 2017.

Däremot har den totala kostnaden per elev i grundsärskolan under samma period ökat från 212 500 kr per elev år 2014 till 506 700 kr år 2017. Under perioden 2014-2016 har Danderyd haft betydligt lägre kostnader för grundsärskolan än övriga riket och Stockholms län i genomsnitt för att år 2017 gått om riks- och länssnittet för den totala kostnaden per elev i grundsärskolan.

En liknande, men svagare trend, syns i jämförelser av de totala kostnaderna per elev i gymnasiesärskolan under samma period. Kostnaderna har ökat från 359 600 kr per elev år 2014 till 406 900 kr per elev år 2017. Danderyd har dock haft lägre total kostnad per elev i gymnasiesärskolan än genomsnittet för övriga riket och Stockholms län.

En tillfällig kostnadsökning kan bero på att en elev slutar samtidigt som kostnaderna kvarstår. Det kan även bero på att det till verksamheten tillkommer en eller flera elever som har större resursbehov än övriga gruppen elever. Eftersom elevgruppen är liten kan det bli en synbar skillnad i kostnaderna för verksamheten.

Den plötsligt ökade kostnaden för grundsärskolan mellan 2016 och 2017 beror däremot på felrapporteringar under tidigare år. Den kostnad som

Datum
2019-02-14

återges under 2017 är en mer rättvisande bild av de faktiska kostnaderna för verksamheten.

Resursfördelning till grundsärskola

Kommunen ansvarar för att fördela resurser till grundsärskolan utifrån elevernas olika förutsättningar och behov. Skollagen 2010:800 2 kap 8 b §.

Grundbelopp för grundsärskolan ska, som för grundskolan, avse ersättning för, undervisning, lärverktyg, elevhälsa, måltider, administration, mervärdesskatt, och lokalkostnader. Det ställer krav i resursfördelningen att skapa kvalitativa och likvärdiga förutsättningar till utbildning för varje enskild elev mottagen inom grundsärskolan.

Resursfördelningen bör utgå ifrån läroplanen och kursplanen för grundsärskolan samt beakta skolformens behörighetskrav för undervisning.⁴ Utöver det behöver hänsyn också tas till att inom grundsärskolan finns stora funktionsvariationer hos elever där många elever är i behov av personligt stöd och omvårdnad för att klara av sin skolgång.

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd är ett särskilt bidrag som alla skolformer kan söka för enskilda barn och elever med ett extra ordinärt och omfattande behov av särskilt stöd. Stödet ska vara direkt kopplat till enskilt barn /elev och ha samband med dennes förutsättningar för att fullfölja sin skolgång. Dock grundar det sig på att det särskilda stödet samt elevens stödbehov i första hand ska täckas av ordinarie skolform och ingå inom ram för kommunens grundbelopp. I dagsläget söker skolorna en hög andel verksamhetsstöd och tilläggsbelopp för elever inom grundsärskolan⁵.

Inom grundsärskolan finns även elever med ett fortsatt behov av ett omfattande särskilt stöd som inte har med den intellektuella funktionsnedsättningen att göra. Dessa elever ska på likvärdig grund utöver grundbeloppet för grundsärskolan fortsätta kunna ansöka om tilläggsbelopp eller verksamhetsstöd med samma rätt som elever inom grundskolan.

Undervisning

Förvaltningen har tidigare administrerat ett nätverk för grundsärskola och gymnasiesärskola genom vilken verksamhetspecifik kompetensutveckling till viss del tillhandahållits. Nya regleringar har presenterats genom nätverket. Idag bevakar varje verksamhet ny lagstiftning och bedömer vilken kompetensutveckling verksamheten behöver med anledning av regleringarna.

⁴ För att vara en behörig lärare i grundsärskolan och i gymnasiesärskolan måste en lärare (normalt) ha en speciallärarexamen med inriktning mot utvecklingsstörning utöver sin grundlärarexamen.

⁵ Bilaga 2

Datum
2019-02-14

I juli 2018 trädde flera förändringar i kraft i grund- och gymnasieskolans läroplaner, kurs- och ämnesplaner. Det gäller bland annat skrivningar om jämställdhet och förändringar i skrivningar om moderna språk och teckenspråk.

I grundsärskolan finns det i nuläget två timplaner: en stadiindelad som gäller för elever som börjar årskurs 1-6 höstterminen 2018, och en timplan utan stadiindelning som gäller för elever som börjar årskurs 7, 8 eller 9 höstterminen 2018. I timplanen utan stadiindelning anges det garanterade timantalet för hela skoltiden, det vill säga årskurs 1-9. Det finns dock ett friområde för rektor att besluta om undantag med hänsyn till undervisningens upplägg vilket regleras av skollagen 7 kap. 9 § andra stycket⁶.

Det kommer att bli ytterligare en utmaning för skolorna att genomföra de förändringar som kommer i timplanen från höstterminen 2019.⁷ Då får elever som läser ämnen i grundsärskolan ytterligare 105 timmar garanterad undervisningstid i matematik. Timmarna ingår i högstadiet i den stadiindelade timplanen. Samtidigt minskar den garanterade undervisningstiden i slöjd med 60 timmar och i elevens val med 45 timmar. De nya reglerna omfattar elever som börjar årskurs 7 höstterminen 2019. För elever i årskurs 8 och 9 gäller den äldre timplanen.

Eftersom en stor del av eleverna i Danderyd är inkluderade i grundskolan men följer grundsärskolans timplan kan det bli en utmaning att säkerställa att eleven får det timantal den har rätt till. Det finns ett påbörjat arbete på de berörda skolorna men förvaltningen behöver ge stöd för att säkerställa att eleverna i grundsärskolan får sitt garanterade timantal.

Utredning och mottagande till grundsärskola och gymnasiesärskola

Frågan om mottagande till grundsärskolan och gymnasiesärskolan kan uppkomma inför skolstart i grundskolan, under tiden i grundskolan samt i övergångar från ett stadium till ett annat. Flera av verksamheterna med grundsärskola efterlyser en tydligare styrning och viljeriktning av verksamheterna, främst när det gäller mottagande av elever från andra kommuner.

⁶ Bilaga 1

⁷ Skolverket utreder om undervisning undervisningstiden i idrott och hälsa, på samma sätt som i grundskolan, bör utökas med 100 timmar i grundsärskolan och om det är lämpligt att minska undervisningstiden i elevens val med motsvarande tid. Uppdraget redovisas till regeringen i januari 2019.

Datum
2019-02-14

Danderyds kommun har i dagsläget 22 elever som är inskrivna i grundskola och 11 elever som är inskrivna i gymnasieskola i Danderyds kommun eller i någon annan huvudmans verksamhet.

Enligt Danderyd kommuns delegation för utbildningsnämnden⁸ är mottagande i grundskola enligt skollagen 7 kap. 5§ ett beslut under Utbildningsnämndens ansvar och delegerat till Bildningsdirektör.⁹

Enheten för barn- och elevhälsa genomgång av besluten för mottagande för elever folkbokförda i Danderyds kommun visar att samtliga elever som går i grundskola eller gymnasieskola i kommunen eller hos annan huvudman har beslut om mottagande till skolformen enligt skollagen 2010:800 7 kap, 5§. Samtliga beslut innehåller pedagogiska, medicinska, sociala och psykologiska utredningar som är obligatoriska inför mottagande till grundskola och gymnasieskola.

Mottagande på försök i annan skolform (grundskolan, grundskolan eller specialskolan) enligt skollagen 7 kap. 8§ samt beslut om elev i grundskolan får utbildning inom grundskolan eller det omvända (integrerad elev) enligt skollagen 9 kap. 9§ är beslut under KSPUs ansvar och delegerat till rektor¹⁰.

Övergångar

Enligt grundskolans läroplan (Lsär11) ska den skolenhet som överlämnar en elev till den mottagande skolenheten överlämna sådana uppgifter om eleven som behövs för att underlätta övergången för eleven. Detsamma gäller om eleven byter skolenhet inom skolformen.

Förskola

Den del av förvaltningen som ansvarar för förskoleverksamheten i kommunen har dialog med förskola och vårdnadshavare om möjliga skolplaceringar för barn med särskilda behov, för att bäst tillgodose deras utbildning i förskoleklass. I dagsläget är inte Enheten för barn- och elevhälsa involverade i denna process.

Grundskola

Eleverna i årskurserna 7-9 på Mörbyskolan har tillgång till studie- och yrkesvägledare, det saknas dock studie- och yrkesvägledare i kommunens grundskolor med årskurserna 1-6, Vasaskolan och Kevingeskolan. Det innebär att elever som läser enligt grundskolan, och deras

⁸ Delegationsordning daterad 9 april 2018

⁹ Bilaga 1

¹⁰ Bilaga 1

Datum

2019-02-14

vårdnadshavare, inte har tillgång till denna kompetens i de sex första årskurserna.

I dagsläget är det till stor del personalen som arbetar i de olika verksamheterna som i vissa fall med stöd av förvaltning, skolledning och elevhälsan studievägleder elever och vårdnadshavare inför övergångar. I Kevingeskolan finns rutiner för besök i överlämnande och mottagande verksamheter för att överlämna information om elevens anpassningar och behov.

Förvaltningen träffar årligen rektorer från de kommunala skolorna med årskurserna 6 och 7 för ett överföringsmöte där information om elever i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd tas upp för att säkerställa rätt placering och mottagande. I dessa möten tas elever som läser enligt grundsärskolans kursplaner upp.

En del elever från grundsärskolan i Vasaskolan går över till Mörbyskolan och därefter vidare till gymnasiesärskolans program på Danderyds gymnasium.

Enheten för barn- och elevhälsa är tillgängliga för stöd inför, under och efter övergångar genom att till exempel inför övergång till gymnasiesärskolan granska befintligt underlag för mottagande för att säkerställa att eleven är mottagen i rätt skolform eller om utredningen behöver göras om eller kompletteras. Enheten bidrar även med viss studievägledningskompetens för föräldrar som söker skolplacering för sina barn.

Gymnasiesärskola

Enheten för barn- och elevhälsa har byggt upp rutiner och mallar för behovsprövning inför gymnasiesärskoleplacering och val. Eleverna i Danderyds högstadieskolor Mörbyskolan och Fribergaskolan får vägledning av anställd studie- och yrkesvägledare inför gymnasievalet. Inför mottagande till Danderyds gymnasiesärskola besöker grundsärskoleelever från Danderyd och andra kommuner verksamheten på Danderyds gymnasiesärskola. Det finns ett upplägg med två besöksveckor där eleven går i klassen och lär känna elever och lärare inför sitt gymnasieval.

Gymnasiesärskolan har, under elevens fjärde år, kontakt med Arbetsförmedlingens praktiksamordnare i respektive elevs hemkommun. Denna kontakt fungerar bra. Utbildningen på programmet bygger på att man ska kunna arbeta i branschen med eller utan lönebidrag på hel- eller deltid. Målsättningen är att slutpraktiken ska kunna bli en fortsättning och en framtida arbetsplats för eleven och man söker därför en praktikplacering nära hemmet.

Datum
2019-02-14

Behörighet

Enligt behörighetsförordningen (SFS 2011:326) gäller att behörig att undervisa i grundsärskolan är den som har avlagt speciallärarexamen med specialisering mot utvecklingsstörning samt har lärarbehörighet genom en förskollärary- eller lärarexamen eller motsvarande.

En lärare behöver däremot inte ha en speciallärarexamen för att vara behörig att undervisa i en grundskoleklass där det finns en integrerad grundsärskoleelev men behöver kunna undervisa och bedöma kunskaperna enligt grundsärskolans läroplan parallellt med grundskolans. En grundsärskoleelev som är integrerad i grundskolan och behöver särskilt stöd för att nå upp till de kunskapskrav som gäller för grundsärskolan kan däremot behöva en lärare som har en specialpedagogexamen.

Personal i verksamheten

Kvaliteten på undervisningen är beroende av att det finns behörig lärare med kompetens att undervisa och specialpedagog för att handleda personalen. Läraren är ansvarig för undervisningen enligt skollagen. Övrig personal har ett eller flera års erfarenhet från arbete i grund- eller gymnasiesärskola och har fortbildat sig genom bland annat kurser på högskola, universitet, specialpedagogiska skolmyndigheten och andra fortbildningar.

Grundsärskola

I grundsärskolan i Danderyds kommun finns flera olika personalkategorier anställda. Det finns legitimerade lärare och personal med högskoleutbildning såsom exempelvis specialpedagoger och fritidspedagoger. Det finns även personalkategorier såsom fysioterapeut, assistenter, fritidsledare och pedagoger med eller utan högskoleutbildning anställda i eller knutna till de olika verksamheterna. Det saknas dock lärarbehörighet för undervisning mot specifikt grundsärskolan i två av de tre verksamheterna. Varje elevgrupp har tillgång till elevhälsans personal och i ett fall anlitas extern psykolog för att handleda personalen.¹¹ Eleverna i grundsärskolans tre senare år har tillgång till studie- och yrkesvägledare, årskurserna 1-6 i grundsärskolan saknar däremot personalkategorin kopplad till verksamheten.

Gymnasiesärskola

I gymnasiesärskolan har tre fjärdedelar av undervisande lärare pedagogisk högskoleexamen.¹² Det gäller undervisningen i ämnena engelska, historia, matematik, naturvetenskap, religion, samhällskunskap och svenska. Lärare

¹¹ Enligt skollagen ska elevhälsa med tillgång till medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska kompetenser finnas för skolans elever. Elevhälsan ska främst arbeta hälsofrämjande och förebyggande och även stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

¹² Statistik SCB 2017/18 som är tillgänglig på www.siris.skolverket.se

Datum

2019-02-14

med hushållsläraryt utbildning undervisar eleverna i yrkesämnena och lärare från gymnasieskolan undervisar eleverna i idrott- och hälsa, musik och bild. Det saknas dock lärarbehörighet för undervisning i specifikt i gymnasiesärskolan i två av de tre verksamheterna. Specialpedagogisk kompetens från elevhälsan är kopplad till verksamheten.

Kompetensutveckling

Samtliga verksamheter med grundsärskola och gymnasiesärskola erbjuds i varierande omfattning kompetensutvecklingsinsatser tillsammans med övrig verksamhet på skolenheten de tillhör. Personalen uppger att det däremot kan vara svårt att omvandla information riktad till grundskole- eller gymnasieverksamhet till arbetet i en grundsärskola eller gymnasiesärskola.

En stor del av skolpersonalen i verksamheterna efterfrågar kompetensutvecklingsinsatser inom följande områden:

- Behörighetsgivande utbildningar som leder till formell kompetens och legitimation för undervisning i grundsärskolans och gymnasiesärskolans ämnen och ämnesområden.
- Verksamhetsspecifik kompetensutveckling som riktar sig till undervisning i grundsärskolan och gymnasiesärskolan såsom till exempel specialpedagogik och styrdokument.
- Grundsärskolan efterfrågar kompetensutveckling i att bedriva undervisning med två parallella kursplaner för elever inkluderade i grundskoleklass.
- Fortbildning i användning av bedömningsstödet för grundsärskolan.
- Fortbildning i grundsärskolans nya stadiindelade kursplan som successivt träder i kraft från och med höstterminen 2018.
- Nätverk för kommunens verksamhet på grundskole- och gymnasiesärskolenivå. Inriktning styrdokument, lagändringar, bedömningsstöd och erfarenhetsutbyte mellan verksamheterna.
- Nätverk med andra huvudmäns verksamheter som bedriver grundsärskola eller gymnasiesärskola.

Lokaler

Verksamheten i grund- och gymnasiesärskolan befinner sig i samma eller angränsande lokaler till den grundskola eller gymnasieskola som de delar skolenhet med. Personalen upplever att det finns stora fördelar med att befinna sig i nära anknytning till övrig verksamhet. Förutom att verksamheterna erbjuds samma uppstarts- och kompetensutvecklingsdagar samt att skolavslutningar och liknande genomförs tillsammans finns även samverkan i form av personal och lokaler. Det kan till exempel handla om

Datum

2019-02-14

att man som i gymnasiesärskolans fall använder sig av gymnasieskolans lärare i undervisningen eller att man som Kevingskolans fall har viss fritidshemsverksamhet i sina lokaler tillsammans med en av årskurserna i grundskolan.

Grundsärskolornas lokaler

Vasaskolan

Elever som är integrerade i grundskolan har sin undervisning i en av huvudbyggnaderna. Vasaborg, där elever som läser enligt grundsärskola med inriktningen träningskola får sin undervisning, består av en fristående tvåvåningsvilla med skolgård, vid sidan av skolområdet. Eleverna har en-till-en undervisning i egna rum med ett gemensamt rum för samling och undervisning i helgrupp.

Mörbyskolan

Integrerade elever har sin tillhörighet i en grundskoleklass. Eleverna i särskild undervisningsgrupp har egna klass- och grupprum. Lokalerna ligger centralt i skolan och det finns en rörlighet av grundskolelever som passerar lokalerna på väg mellan sina lektioner. Eleverna äter i skolans matsal och har undervisning i praktiska ämnen i den övriga skolans lokaler.

Kevingskolan

Lokalers utformning och tillgänglighet är anpassad efter de befintliga elevernas behov. Det finns lyftanordningar och skenor i taken i de största rummen och trösklar och dörrposter är tillgänglighetsanpassade. Toaletterna är handikappanpassade och skolans entré möjliggör transport in och ut från skollokalen samt till och från färdtjänst/skolskjuts. Eleverna äter i träningsärskolans egen matsal. Vissa rum i lokalerna används även av Kevingskolans övriga elever. Ett sensoriskt rum för avslappning och ett rum för enskild musikundervisning utnyttjas vid några tillfällen per termin.

Gymnasiesärskolans lokaler

Danderyds gymnasium

Lokalerna är dimensionerade för upp till cirka 16 elever och uppges fungera väl för den elevgrupp som går där idag. En anpassning som skulle kunna behövas är tillgänglighetsanpassning av undervisningsköket för att kunna ta emot en elev med rullstol. I dagsläget har ingen av eleverna behov av detta. Gymnasiesärskolan har egna lokaler där de erbjuder lunch för betalande gäster som del av sin utbildning. Eleverna äter i skolans stora matsal.

Datum
2019-02-14

Bilaga 1

Skollagen (2010:800) 7 kap. 5§, 8-9§§

5 § Barn som bedöms inte kunna nå upp till grundskolans kunskapskrav därför att de har en utvecklingsstörning, ska tas emot i grundsärskolan.

Frågan om mottagande i grundsärskolan prövas av barnets hemkommun. Ett beslut om mottagande i grundsärskolan ska föregås av en utredning som omfattar en pedagogisk, psykologisk, medicinsk och social bedömning. Samråd med barnets vårdnadshavare ska ske när utredningen genomförs.

Om barnets vårdnadshavare inte lämnar sitt medgivande till att barnet tas emot i grundsärskolan, ska barnet fullgöra sin skolplikt enligt vad som gäller i övrigt enligt denna lag. Ett barn får dock tas emot i grundsärskolan utan sin vårdnadshavares medgivande, om det finns synnerliga skäl med hänsyn till barnets bästa.

5 a § Den som arbetar inom skolväsendet ska underrätta elevens rektor om han eller hon uppmärksammar eller får kännedom om något som tyder på att en elev i grundsärskolan inte tillhör grundsärskolans målgrupp.

En rektor som får sådana upplysningar ska anmäla detta till elevens hemkommun. Hemkommunen ska skyndsamt utreda frågan. Lag (2012:109).

5 b § Hemkommunen ska besluta att eleven inte tillhör grundsärskolans målgrupp om en utredning enligt 5 a § visar detta. Hemkommunen ska då ta emot eleven i grundskolan eller se till att eleven på något annat sätt får föreskriven utbildning. Hemkommunen ska vidta de åtgärder som krävs för elevens övergång från grundsärskolan till en annan skolform. Lag (2012:109).

8 § Den som är elev i grundskolan, grundsärskolan eller specialsolan kan på försök under högst sex månader tas emot som elev i en annan av dessa skolformer, om de huvudmän som berörs är överens om detta och elevens vårdnadshavare medger det.

9 § En elev i grundskolan kan få sin utbildning inom grundsärskolan (integrerad elev), om de huvudmän som berörs är överens om detta och elevens vårdnadshavare medger det. En elev i grundsärskolan kan under samma förutsättningar få sin utbildning inom grundskolan eller sameskolan.

För en elev som på detta sätt får sin utbildning inom en annan skolform gäller de bestämmelser som avser den ursprungliga skolformen. Rektorn för den skolenhet där eleven får sin undervisning får dock besluta om de undantag från dessa bestämmelser som krävs med hänsyn till undervisningens uppläggning

Datum
2019-02-14

Bilaga 2

Skolpeng för grundskola och förskoleklass fritidshem- Danderyds kommun 2018

Skolform	Grundbelopp	Summa
Skolpeng år 1 - 6	6 365 kr per barn/månad	76 380 kr
Skolpeng år 1 - 7	7 746 kr per barn/månad	92 952 kr

Fritids	Belopp	Summa
År 1 - 3	3 671 kr per barn/månad	44 052 kr
År 4 - 6	1 051 kr per barn/månad	12 612 kr

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd för elever i grundsärskola utöver grundskolans grundbelopp, kr per månad 2018.

Belopps grupp	Årskurs 1 - 3	Summa	Årskurs 4 - 9	Summa
1	11 918	143 016	14 359	172 308
2	18 266	219 192	22 008	264 096
3	27 993	335 916	33 727	404 724
4	35 511	526 612	42 784	513 408

Tilläggsbelopp och verksamhetsstöd för fritidshem inom grundsärskolans regi utöver grundskolans motsvarande grundbelopp, kr per månad 2018.

Belopps grupp	Årskurs 1 - 3	Summa	Årskurs 4 - 6	Summa
1	4 470	53 640	7 094	85 128
2	6 850	82 200	9 475	113 700
3	10 498	125 976	13 122	157 464
4	13 317	159 804	15 942	191 304